

MEDIJI O ZDRAVSTVU

sreda, 15. decembar 2021.godine

RTS- Ko i kako otkriva nove sojeve koronavirusa u Srbiji

BLIC- PRVA SMRT OD OMIKRONA U EVROPI Radmilo Janković za "Blic": Srbija na proleće ULAZI U MIRNIJU FAZU, ne očekujem dramatične promene

BLIC- Kakve je POSLEDICE pandemija ostavila zbog ODLAGANJA OPERACIJA:
Prof. dr Lazar Davidović: "Tek će se videti koliko je korona uticati na naše
SVEUKUPNO ZDRAVLJE"

POLITIKA- Omikron soj korona virusa širi se neviđenim tempom

The screenshot shows a news article titled "Ko i kako otkriva nove sojeve koronavirusa u Srbiji". The page includes a sidebar with various news snippets and a video thumbnail showing a laboratory setup.

Ko i kako otkriva nove sojeve koronavirusa u Srbiji

Kako je saopštila Svetska zdravstvena organizacija, prema preliminarnim podacima, omikron soj koronavirusa može da smanji efikasnost vakcina, ali je definitivno manje opasan od delte. Još nema vesti o tome da je novi soj registrovan kod nas, a to bi prvi znali stručnjaci na Medicinskom fakultetu. Ekipa RTS-a bila je u laboratoriji gde se virusi i sojevi otkrivaju posebnim analizama.

U Institut za mikrobiologiju i imunologiju stižu uzorci na kojima se ispituju varijante koronavirusa.

Analize, koje preporučuju Svetska zdravstvena organizacija i Evropski centar za kontrolu bolesti, rade se ručno. Primjenjuje se platforma koju su razvili Britanci.

"Uzorci u našu laboratoriju stižu iz cele Srbije. Ti uzorci se biraju na osnovu epidemioloških karakteristika, odnosno radi se o ljudima koji su doputovali iz regiona gde je prisutna određena varijanta virusa i imaju specifne simptome", objašnjava profesorka Aleksandra Knežević sa Instituta za mikrobiologiju i imunologiju.

Kada stignu u laboratoriju, uzorci se pripremaju i procedura traje do dva dana. Posle toga se stavljuju u posebnu mašinu i obrađuju najčešće 48 do 72 sata. Sledi analiza matematičkim modelima i uz pomoć odgovarajućih softvera, kojom se potvrđuje varijanta virusa i moguće mutacije. Svi rezultati prijavljuju se svetskoj bazi podataka.

"Radimo i dodatnu analizu, to je kao porodično stablo virusa, odakle su virusi potekli i kako su prisutni kod naših pacijentata", navodi doktorka Knežević.

Potvrđeno je i objavljeno da su na početku epidemije sojevi stizali iz Italije, Francuske, Engleske, Švajcarske. Kako su nam rekli, ovih dana u laboratoriju će stići nekoliko uzoraka od putnika koji su stigli na beogradski aerodrom.

U Institutu za mikrobiologiju i imunologiju dodaju da je preporuka Svetske zdravstvene organizacije da se povećaju kapaciteti analiza i da se obezbedi dodatna oprema.

PRVA SMRT OD OMIKRONA U EVROPI Radmilo Janković za "Blic": Srbija na proleće ULAZI U MIRNIJU FAZU, ne očekujem dramatične promene

U Velikoj Britaniji zabeležen je prvi slučaj smrti čiji je uzrok zaražavanje novim sojem korona virusa, omikronom. Ipak, ono što su pokazale prve studije, ovaj soj ne daje drastičnu razliku u kliničkoj slici, čak neka istraživanja pokazuju da je slabiji i od delte. Svakako, tok kliničke slike zavisi od imunog odgovora zaražene osobe, ali i od toga da li je neko vakcinisan ili ne.

Iako se o omikronu na samom početku govorilo kao o opasnijem soju, ispostavilo se da ta teza „ne pije vodu“, te da se vakcine mogu modifikovati po potrebi. Ipak, još jedna dobra stvar u vezi sa novim sojem je da dve antikovid Fajzer vakcine smanjuju rizik od hospitalizacije ili smrti izazvane korona sojem omikron do 84 odsto, dok buster doza dvostruko smanjuje šansu da se neko uopšte i razboli od kovida, zvanične su procene iz Velike Britanije.

Ipak, ono što se nas tiče je da li će doći u našu zemlju, i da li ćemo ga i kako izbeći? Stručnjaci objašnjavaju da je to neminovno i da će se u nekom trenutku pojavit, ali da smo mi svakako na dobrom putu u ovom momentu i ne očekujemo dramatične promene.

Zamenik generalnog direktora UKC Niš, prof. dr Radmilo Janković, kaže za „Blic“ da će broj novozaraženih u narednim nedeljama biti u proseku oko 1.000, te da ćemo, ukoliko ne načinimo neki pogrešan korak, verovatno na proleće ući u mirniju fazu.

- Ne očekujem neku veliku eskalaciju i ne očekujem da ćemo imati 7.000 - 8.000 zaraženih. Postali smo otporniji, što vakcinom, što svojom neodgovornošću tako što smo se zaražavali u septembru i oktobru. Nije toliko nepovoljna situacija sada, imamo te neke mere koje održavamo, maske, tokom večeri nema okupljanja nevakcinisanih, pa i ne očekujem neko dramatično uvećanje. Verovatno će nam Kruševac, Batajnica i Mišeluk biti dovoljni za te sporadične slučajeve koje ćemo imati na proleće, pa ćemo se nekako kao zdravstveni sistem vratiti u normalu - priča profesor Janković za „Blic“.

Što se omikrona tiče, kako objašnjava „svašta se piše“, da li testovi „hvataju“ novi soj ili ne, ali ono što je bitno za populaciju je, da treba da se vakcinišu i prime treću dozu kako bi bili sigurniji na više nivoa.

- Onaj ko se vakciniše neće imati problema ni sa omikrom, i verovatno sa nekim drugim sojem. Sva dosadašnja istraživanja pokazuju da vakcine efikasno štite. Teško da će omikron ili neki naredni soj praviti neku težu kliničku sliku, jer bi to podrazumevalo drugačiji patogenski mehanizam, da se virus vezuje preko nekih drugih receptora, što bi onda bila neka potpuno drugačija bolest teoretski, to ne bi bio kovid 19. Tako da mislim da nema opasnosti, da nema realne opasnosti od toga. Inače, teško da omikron neće doći u Srbiju. Ne postoji ni teoretska mogućnost, da se to ne desi, kaže profesor Janković.

Kako dodaje naš sagovornik, možda je bilo previše „uzbune“ od strane SZO, koji su verovatno poučeni delta sojem tako i postupili, kada su alarmirali da se pojавio novi soj.

- Ono što stanovništvo treba da zna je, da je stvaranje novih mutiranih sojeva direktna posledica lošeg imunološkog bedema u nekoj državi. Dokle god se čitava planeta ravnomerne ne vakciniše, a ne da u Španiji ima 90 odsto, a u Južnoj Africi 20 odsto, dešavaće se mutacije. Virus napada one koji su nevakcinisani, on se tamo replicira, razmnožava i to je prirodni put čak i ljudskih ćelija, a kamoli virusnih. Bitno je da se kaže, da tamo gde nema dovoljno vakcinisanih, u slabije razvijenim zemljama, gde proces vakcinacije nailazi na otpor, tu se virus širi. To podrazumeva razmnožavanje i što je više replikacija to je veća mogućnost za mutacije - dodaje profesor Janković.

Globalno rešenje za pandemiju kako kaže je, usmeriti saradnju najbogatijih zemalja ka Africi i Aziji, kada se ravnomerne obavi obuhvat, onda će problem sa nekim potencijalno opasnim mutacijama biti svedene na najmanju moguću meru.

Kakva je situacija kod nas?

U ovom momentu mi stagniramo sa brojkama, i situacija nije u tolikoj meri nepovoljna. Bolnice su rasterećenije ali to ne znači da je vreme za opuštanje.

- Trenutno stagniramo na relativno niskim brojevima. Ima smanjenja broja hospitalizovanih, taj broj je u Srbiji pao ispod 3.000, što je ohrabrujuća vest. To manje opterećuje zdravstveni sistem, manje su popunjeni kapaciteti, drugi kapaciteti koji su predviđeni za kovid pacijente se oslobođaju, što je dobro. Ali da će brojke pasti toliko nisko da ćemo moći da zatvorimo sve kapacitete, to ne verujem. Održavaće

se kao i prošle godine na nekom nivou, gde imamo određeni broj pacijenata, otprilike će ta broja ići oko 1.000 u narednih par nedelja, i ako ne uradimo neki pogrešan korak, verovatno će ići u nekom tom pravcu i završiti se početkom proleća. Pa ćemo ući u neki mirniji period, zaključuje profesor Janković.

Kon: Treća doza sprečava novu varijantu virusa

Epidemiolog i član Kriznog štaba Predrag Kon gostujući na TV Prva komentarisao je novi soj koronavirusa i trenutnu epidemiološku situaciju u Srbiji.

-Novi soj koronavirusa omikron je došao u više od 60 zemalja. U našoj zemlji još uvek nema potvrđenih slučajeva ali to ne znači da virus nije tu, kazao je Kon.

Kako je naveo, u Srbiji je broj novozaraženih znatno manji, i da brojevi padaju. Epidemiolog je naglasio da je bitno da se shvati da je malo vremena prošlo od pojave novog soja, i da je još uvek rano da se govori o karakteristikama omikrona.

- Ova varijanta se lako prenosi kroz sve populacije. Može se očekivati kod dece. Još uvek nemamo jasne podatke kakav je ovo soj, ali je jasno da je ovo blaža varijanta, što je dobro - naglasio je Predrag Kon.

Što se tiče vakcinacije i njene efikasnosti kod omikron soja, Kon je kazao da treća doza vakcine najbolje sprečava novu varijantu virusa.

- Spustila se efektivnost vakcine. Prve dve doze su najbitnije, ali treća doza je potrebna, i zato još jednom apelujem na sve za primanje treće doze. U ovoj situaciji, dok čekamo novi soj, vreme je da se zaštитimo.

Prvi slučaj smrti u Evropi

Britanski premijer Boris Džonson potvrdio je u ponedeljak da je jedna osoba preminula od posledica zaražavanja sojem omikron korona virusa. Vest dolazi nakon što je otkriveno da je deset pacijenata u bolnici sa mutiranom varijantom u engleskim bolnicama.

- Nažalost, da, omikron izaziva hospitalizacije i nažalost je potvrđeno da je najmanje jedan pacijent umro od omikrona - rekao je Džonson tokom posete klinici za vakcinaciju u blizini Paddingtona.

- Tako da mislim da je ideja da je ovo nekako blaža verzija virusa, mislim da je to nešto što treba da stavimo na jednu stranu i prepoznamo sam tempo kojim se ubrzava kroz populaciju. Dakle, najbolje što možemo da uradimo je da svi primimo buster vakcine - rekao je on.

Već dve vakcine smanjuju rizik

Dve antikovid vakcine smanjuju rizik od hospitalizacije ili smrti izazvane korona sojem omikron do 84 odsto, dok buster doza dvostruko smanjuje šansu da se neko uopšte i razboli od kovida, prema zvaničnim procenama iz Velike Britanije.

Model SAGE (britanska Grupa za naučno savetovanje vlade u hitnim slučajevima) objavljen preko vikenda izračunao je da dve doze Fajzera daju 83,7 odsto zaštite od hospitalizacije ili smrti od korona soja sa najviše mutacija dosad, preneo je "Dejli mejl".

Istovremeno, procenjeno je da dve doze AstraZenike smanjuju rizik od ozbiljnog toka bolesti za 77,1 odsto.

Međutim, dodaje se i da zaštita od ovih vakcina nestaje u roku od tri do šest meseci.

Procenjeno je da primanje buster doze Fajzera pojačava zaštitu na 93 odsto, bez obzira na to koje su prve dve doze date, što je otprilike ista zaštita kao što daju dve doze Fajzera protiv delte, dodaje se.

A screenshot of a news article from the Blic website. The header reads "Kakve je POSLEDICE pandemija ostavila zbog ODLAGANJA OPERACIJA: Prof. dr Lazar Davidović: "Tek će se videti koliko je korona uticati na naše SVEUKUPNO ZDRAVLJE"" and includes a photo of Prof. dr Lazar Davidović speaking at a podium. The sidebar features a large image of a modern skyscraper and a small graphic with text in Serbian.

Kakve je POSLEDICE pandemija ostavila zbog ODLAGANJA OPERACIJA: Prof. dr Lazar Davidović: "Tek će se videti koliko je korona uticati na naše SVEUKUPNO ZDRAVLJE"

Propuštamo šansu da pandemiju skratimo zbog onih koji odbijaju da se vakcinišu. Time oni ugrožavaju i sebe, ali i sve oko sebe - kaže u intervjuu za "Blic" prof. dr Lazar Davidović, dekan Medicinskog fakulteta u Beogradu.

Na pitanje da li se nazire kraj epidemiji, kaže da odgovor preciznije mogu da daju epidemiolozi, mikrobiolozi, imunolozi, infektolozi.

- Često citiram velikog Dobricu Čosića koji je rekao da "Srbi ne propuštaju priliku da propuste priliku". Nije mi uteha što kada je vakcinacija u pitanju, ovo važi i za Ruse, Rumune, Bugare... A da smo priliku iskoristili sada bi više od 90 odsto stanovnika Srbije bilo vakcinisano. Smrtnost i invaliditet usled kovida bi bili mnogo manji, živeli bismo normalnije, opterećenost zdravstvenog sistema bila bi podnošljiva.

Ceo svet već dve godine prolazi kroz veliki zdravstveni izazov. Kako biste ocenili taj period? Ko je u prednosti, nauka ili korona?

- Period iza nas je nesumnjivo veoma težak, izazovan, nešto potpuno novo. Korona je i najrazvijeniji deo sveta izložila i još izlaže, velikim iskušenjima. Bez obzira na velike civilizacijske napretke uključujući i razvoj medicine, pandemija je pokazala da postoje pojave pred kojima smo nemoćni, ili ih bar teško možemo kontrolisati. Kada se zbog neke pojave remete dešavanja na globalnom nivou (do pojave korone, Olimpijadu su odlagala samo dva svetska rata), onda je njen značaj ogroman. Ipak, mislim da je nauka u prednosti. Ako se ne varam, poslednja prethodna pandemija je bila pandemija španske groznice neposredno posle Prvog svetskog rata. Ona je usmrtila oko 50 miliona ljudi širom sveta. To nije neočekivano ako se u vidu ima činjenica da je do nje došlo nakon do tada najvećeg rata u kome su brojne ekonomije bile uništene, a resursi istrošeni. Istovremeno, mogućnosti tadašnje medicine su bile mnogo manje. Setimo se samo da još uvek nije bilo antibiotika čija je masovna upotreba započela tek nakon Drugog svetskog rata. Nije bilo respiratora i mnogih drugih medicinskih pomagala bez kojih se savremena medicina ne može zamisliti. Sve to skupa i još mnogo toga sprečilo je da korona za sobom ostavi posledice kao španska grozna. Istovremeno "korona verovatno nije računala" na brzi pronađazak vakcine što je kod svih infektivnih bolesti gde ne postoji specifična kauzalna terapija, daleko najbolji lek. Zato verujem da je nauka u prednosti i da će još efikasniji modaliteti prevencije (efikasnije vakcine sa mnogo dužim ili čak trajnim efektom) i lečenja (specifični lekovi, precizni protokoli...) tek uslediti.

Koliko je korona uticala na vas koji se bavite vaskularnom hirurgijom? Tu su stvari nekada neodložne i hitne, a s druge strane rizici veliki.

- Korona je pre svega odložila i još uvek odlaže izvođenje velikog broja operacija koje nisu hitne. Sa vaskularnom hirurgijom stvari stoje malo drugačije. Naime, postoje pored hitnih i takozvani neodložni hronični vaskularni bolesnici. To su oni kod kojih je faza hronične bolesti toliko odmakla (gangrene prstiju, asimptomatske aneurizme aorte velikog prečnika, kritična suženja karotidnih arterija...) da bi odlaganje operacije dovelo ili do gubitka ekstremiteta, ili do smrtnog ishoda, ili do šloga. Zbog svega toga naša je klinika svoj obim posla 2020. mogla smanjiti za samo 30 odsto! Ali sada i oni čija se operacija mogla odložiti prelaze u kategoriju neodložnih. Uz to dolaze novi. Zatim naše operativne mogućnosti smanjuju još dve stvari. Kao prvo, od marta prošle godine svakodnevno naše medicinske sestre i anesteziolazi (odnedavno i vaskularni hirurzi) rade u kovid bolnicama. Drugo, zbog uspostavljanja fizičke distance možemo popuniti samo 50 odsto posteljnih kapaciteta. Kada je potrebna hitna operacija kovid pozitivnih vaskularnih bolesnika naše pripravne hirurške ekipe odlaze u kovid bolnicu "Batajnica", itd. Kakve je posledice pandemija ostavila na sveukupno zdravlje zbog odlaganja vaskularnih i svih ostalih operacija, tek će se videti.

Kao neko ko se bavi naukom, kako komentarišete vaše kolege, lekare koji su protivnici vakcine? I kako je moguće da neko ko ceo život posveti nauci, negira medicinsko dostignuće kakvo je, recimo, vakcina protiv korone? Da li poznajete kolege koji odbijaju da se vakcinišu?

- Nemam komentara, osim da sam i zaprepašćen i razočaran. Mnogo puta sam rekao da su uvođenje u upotrebu higijenski ispravne vode za piće i vakcina, spasili neuporedivo više ljudi nego hirurgija kojom se

bavim. Vakcine protiv kovid virusa takođe su pokazale svoju efikasnost. To je "medicina zasnovana na dokazima" i nikako ne mogu da razumem moje kolege koji to ignorišu. Da, poznajem kolege koji odbijaju da se vakcinišu. Na svu sreću nema ih mnogo. Bar ja ne znam mnogo takvih. Sa jednim koji mi je posebno blizak još iz gimnazijskih dana, imao sam sate diskusija. Bile su i neprijatne, ali bez rezultata, pa sam prestao.

Da li strahuјete ponekad od onoga što će nam ostati nakon korone, od posledica?

- Kako da ne. Već sam govorio o posledicama odlaganja operacija. A nisam pomenuo hemio i rado terapiju malignih bolesnika, koje su takođe poremećene. Potom, već znam one kojima je korona bar za sada umanjila radne sposobnosti pre svega zbog respiratorno-kardioloških razloga. Sve češće se govori i o psihičkim poremećajima, o takozvanom postkovid sindromu...

U vašem portfoliju стоји да ste kao mentor presudno uticali na karijere 15 vaskularnih hirurga. Koliko je važno ulaganje u mlade lekare?

- To je jedna od mojih obaveza kao nastavnika Medicinskog fakulteta. Zajedno sa bolesnicima koje sam uspešno operisao, oni koje sam nešto naučio su najznačajnija tekovina koja ostaje iza mene. Zahvaljujući tome na Klinici za vaskularnu i endovaskularnu hirurgiju UKCS ima više generacija izuzetnih stručnjaka, ili onih koji će to postati. Samim tim odlaskom moje generacije u penziju, pa onih koji će otići kasnije, neće biti dovedeno u pitanje ni lečenje pacijenata, ni rukovođenje Klinikom, ni edukacija novih generacija. Dodajem i brojne inostrane mlade vaskularne hirurge (njih skoro 40) koje smo na našoj klinici edukovali i to i dalje radimo čak i u vreme pandemije. Sada je na Klinici jedna doktorka iz Belgije, a do kraja sledeće 2022. godine popunjeni su svi termini za inostrane doktore. Ulaganje u mlade lekare je fundamentalno.

Suočavamo se godinama sa odlaskom lekara u inostranstvo. Jasno je da platama ne možemo da pariramo razvijenim zemljama. Da li ipak možemo da učinimo nešto da zadržimo zdravstvene radnike u zemlji?

- U pravu ste kada govorite o platama. Najviše mlađih ljudi svih profesija, od sportista pa do lekara, baš zbog toga odlazi u inostranstvo. Deo mlađih lekara ćemo zaustaviti u Srbiji ako se brže zapošljavaju (Ministarstvo zdravlja je to delimično već postiglo ubrzanim zapošljavanjem onih koji su bili najbolji studenti, što podržavam i pozdravljam) i ako se poboljšaju uslovi rada. Moje najmlađe kolege, a posebno oni koji će tek doći, radiće u daleko modernijim medicinskim ustanovama nego moja, sve prethodne, pa i neke od moje mlađe generacije.

Da li ste vi nekada pomišljali da odete?

- Imao sam dve veoma ozbiljne ponude, ali nisam povišljao iz nekoliko razloga. Prvo, koliko god to zvučalo suviše tradicionalno, patetično, prevaziđeno, ja volim ovu zemlju svestan svih njenih mana i nedostataka. Drugo, ja sam u Srbiji uspeo da doživim malo je reći, punu afirmaciju. U stvari mnogo više od toga i ja sam zahvalan na prilici koja mi je pružena. U inostranstvu moja primanja bi bila mnogo veća što nije nebitno. Pokojni Đorđe Balašević je rekao da se parama ne može sve, ali može mnogo toga. Ali ja bih bio ili iseljenik prve generacije ili gastarabajter koji ne bi mogao imati mogućnost za punu

profesionalnu afirmaciju. Znam mnogo primera. Treće, poslednjih decenija ja imam obavezu prema mojim vremešnim roditeljima koji su za mene učinili mnogo više nego što čine roditelji. Na početku moje profesionalne karijere preuzimanjem brojnih obaveza na sebe omogućili su mi da se potpuno posvetim izuzetno zahtevnim profesionalnim obavezama. Verujem da su oni doživeli lepu i duboku starost (otac je preminuo 2019. u 88. godini, dok majka ima 86) pored ostalog i zbog toga što smo im moja supruga i ja posvetili svu neophodnu pažnju. Najzad, ja ovde imam prijatelje (neke još od detinjstva) koji mi mnogo znače i koji bi mi tamo negde nedostajali.

Nagrade prijaju, ali su i obaveza

Dobitnik ste ovogodišnje Nagrade za izuzetnost koju dodeljuje "Hemofarm fondacija". Koliko vam znače nagrade?

- "Hemofarm fondacija" mi je učinila zaista veliku čast. Posebno sam počastovan imajući u vidu u kakvoj konkurenciji sam baš ja izabran. Nagrade, naravno, prijaju svakom čoveku. One su pokazatelj da neko (neki) ceni ono što ste decenijama unazad radili i uradili. Istovremeno, nagrade doživljavam kao obavezu. Trudiću se da sada na kraju karijere svojim budućim aktivnostima dodatno potvrdim da sam nagradu zaslužio.

ПОЛИТИКА

Omicron soj korona virusa širi se neviđenim tempom

ŽENEVA - Nijedan soj korona virusa nije se do sada širio toliko brzo kao omikron, saopštila je danas Svetska zdravstvena organizacija (SZO) koja ocenjuje da su sve zemlje već pogodjene ovim sojem.

„Do sada je 77 zemalja prijavilo slučajeve zaraze omikron sojem, ali realnost je da se omikron verovatno nalazi u većini zemalja iako nije još detektovan. Omikron se širi brzinom koju nikad nismo ranije videli sa bilo kojim drugim sojem”, rekao je generalni direktor SZO Tedros Adhanom Gebrejezus na konferenciji za novinare.

Šef SZO je rekao da su zabrinuti zato što ljudi smatraju da je omikron benigna,,lako omikron izaziva manje ozbiljne bolesti broj slučajeva bi mogao da preplavi zdravstvene sisteme koji nisu pripremljeni”, rekao je on. ;

On je takođe upozorio međunarodnu zajednicu vakcine same po sebi neće omogućiti izlazak iz ove krize i pozvao da se iskoriste sve postojeće anti kovid alatke kao što je nošenje maski, redovno vetrenje zatvorenih prostorija i poštovanje distance. „Činite sve to, radite to koherentno, radite to dobro”, rekao je Tedros.

On je takođe rekao da je pojava omikrona podstakla neke zemlje da ponude dodatne buster doze vakcine za svoje odraslo stanovništvo i to iako nema dokaza o efikasnosti tih bustera protiv tog soja virusa. ;

SZO strahuje da će ti programi doprineti akumulaciji antikovid vakcina u bogatim zemljama, kao što je bilo do sada, i otežati vakcinaciju u siromašnim zemljama. ;

On je rekao da hoće jasno da kaže da SZO nije protiv buster doza vakcina već da je protiv vakcinalne nejednakosti.